

**በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት**

የሰበር መዝገብ ቁጥር - 253253

ቀን - 28/04/2017 አ.ም

ዳኞች - ሽመክት አሰፋ

እንዳሻው አዳነ

ዓለማየሁ ሹናራ

ዋዚሞ ዋሲራ

ዘውዲቱ ታደሰ

አመልካች - ሶራ ሴኪዩሪቲ ኃ/የተ/የግ/ማ

ተጠሪ - ታቦር ሴራሚክስ ውጤቶች አ/ማህበር

መዝገቡ ለዛሬ የተቀጠረው ለምርመራ ስለሆነ ተመርምሮ ተከታዩ ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ የተጀመረው በሲዳማ ብሄራዊ ክልል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሲሆን አመልካች ተከላኝ ተጠሪ ከላሽ በመሆን ተከራክረዋል። የስር ከላሽ በተከላኝ ላይ ያቀረበው ክስ ይዘቱ በአጭሩ የፋብሪካውን ደህንነት ለማስጠበቅ የጥበቃ ውል ከተከላኝ ጋር በ02/05/2014 ዓ.ም መፈፀሙን ተከላኝ ግዴታውን ባለመወጣት በተለያዩ ጊዜ የከላሽ ንብረት የተሰረቀ በመሆኑ የንብረቱ ግምት ብር 4,825,295.00 (አራት ሚሊዮን ስምንት መቶ ሃያ አምስት ሺህ ሁለት መቶ ዘጠና አምስት ብር) ጉዳት ያደረሰ በመሆኑ በፍ/ብ/ህ አንቀፅ 2028 መሰረት እንዲከፍል የሚል ነው። ከተከላኝ በኩል ለክሱ የተሰጠው መልስ ይዘቱ በአጭሩ ከላሽ ተሰረቀብኝ ብሎ ያቀረበው 38 ዕቃ በውላችን መሰረት

ማስታወሻ፡ - ይህ የሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለግንዛቤ እንጂ

ለፍርድ አፈጻጸም ዓላማ አያገለግልም!

ተቆጥሮ ያልተሰጠ ንብረት በመሆኑ በተከላሽ ጥፋት ጉዳት አልደረሰበትም። ጠፉ ከተባሉት ንብረቶች ውስጥ በውላችን አንቀፅ 4.2 መሰረት ያልተረከብኩትና የማላውቀው ነው። ተሰረቀ ከማለት ውጪ ከየትኛው መጋዘን እንደተሰረቀ እና የትኛው እቃ እንደተሰረቀ በስማቸው ዘርዘሮ አለማቅረቡ እቃዎቹ አለመሰረቃቸውን የሚያሳይ ከመሆኑ በተጨማሪ በተለያዩ ቦታ ላይ እርስ በርስ የሚጋጭ የዋጋ ዝርዝር አቅርቧል። የጠቀሳቸው እቃዎች ለመያዝ ፍቃድ የለውም። በስርቆት ጥርጣሬ በተደረገ ቆጠራ የከላሽ ሰራተኞች በአዲት ይጠየቃሉ እንጂ ከውጪ እየጠበቁ ያሉ ጥበቃዎች ተጠያቂ ሊሆኑ የሚችሉበት አግባብ ስለሌለ ተከላሽ ለከላሽ የሚከፍለው ገንዘብ የለም ተብሎ እንዲወሰን የሚል መልስ ከሰጡ በኋላ የተከላሽ ከላሽነት ክስ አቅርቧል። ዝርዝሩ በአጭር ከላሽ ጠፍቶብኛል በሚል ምክንያት በመካከላችን ያለውን ውል በ28/01/2014 ዓ.ም አቋርጦ ያለበትን ውዝፍ ደመወዝ የ 10 ወር 834,652.21 (ስምንት መቶ ሰላሳ አራት ሺህ ስድስት መቶ ሃምሳ ሁለት ብር ከሃያ አንድ ሳንቲም) በተጨማሪ ለተመደቡ ለአራት ጥበቃዎች የ 6 ወር ብር 55,643.47 (ሃምሳ አምስት ሺህ ስድስት መቶ አርባ ሶስት ብር ከአርባ ሰባት ሳንቲም) በውላችን መሰረት ያለማስጠንቀቂያ ውሉን በማቋረጡ ብር 92,739.12 ውል ለማፍረሱ ቅጣት 5,000.00 ብር በአጠቃላይ ብር 990,816.23 (ዘጠኝ መቶ ዘጠና ሺህ ስምንት መቶ አስራ ስድስት ብር ከሃያ ሶስት ሳንቲም) ከላሽ ለተከላሽ እንዲከፍል የሚል ነው።

ፍርድ ቤቱ የግራ ቀኙን የዕሁፍና የቃል ክርክር ከተጠናቀቀ በኋላ ከላሽ በውሉ መሰረት የጥበቃ ተጠያቂነትን ወይም ኃላፊነትን ባለመወጣት ጠፍቶብኛል ወይም ተስርቆብኛል ያለው ዕቃ እንደጠፋ ወይም እንደተሰረቀበት ኃላፊነቱ የተከላሽ መሆኑ ተረጋግጧል ወይም አልተረጋገጠም? የጠፋው እቃ መጠኑ ምን ያህል ነው? ከላሽ ለተከላሽ መክፈል የሚገባው ክፍያ አለ ወይስ የለም? አለ ከተባለ መጠኑ ምን ያህል ነው? ቅጣትና ኪሳራ ተከላሽ ሊከፍል ይገባል ወይስ አይገባም የሚሉትን ጭብጦች በመያዝ የከላሽ የሰውና የሰነድ ምስክሮችን ከመረመረ በኋላ የግራ ቀኙ ውል ፀንቶ ባለበት ተከላሽ የውል ግዴታውን እንዳልተወጣ ከላሽ በተሻለ ሁኔታ ያስረዳ መሆኑን ከላሽና ተከላሽ ውል ከገቡበት ጊዜ ጀምሮ ውላቸውን ካቆሙበት ለ28/01/2014 ዓ.ም ድረስ በተለያየ ጊዜ የጥበቃዎች ጥንቃቄ ማነስ የተሰረቀ እቃዎችና በዝርዝር የተገለፁት ንብረቶች ለመሰረቃቸው የውላቸው አንቀፅ 3.2 መሰረት እና በፍ/ብ/ህ አንቀፅ 2028 እና 2029 መሰረት በስራው ላይ በተፈጠረው ጉድለት ተከላሽ ተጠያቂ ነው።

ከላሽ ከጠየቀው ዳኝነት ውስጥ በ01/02/2014 ዓ.ም እንደተሰረቀ ገልጾ የቀረበውን ገንዘብ ተቀንሶ የሚቀረው ማለትም ከብር 4,825,290 ውስጥ ብር 161,090 ሲቀነስ ብር 4,664,200 ተከላሽ ሊከፍል ይገባል። በመቀጠል 2010 ዓ.ም እና የካቲት 2013 ዓ.ም ጀምሮ ውሉ እስከተቋረጠበት

ማስታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ወሳኔ ሰነድ ለ ጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለ ግንዛቤ እንጂ

ቀን 28/01/2014 ዓ.ም ድረስ መከፈል የነበረበት በጠቅላላ የ 8 ወርና በኋላ የተጨመሩ ሰራተኞች የ 9 ቀንና የ 6 ወር ክፍያ በውላቸው መሰረት ከሳሽ ለተከሳሽ ከዚህ በፊት ሊከፍል በቆየው ክፍያ አከፋፈል ስርአት መሰረት ሊከፍል ይገባል። ቅጣትና ኪሳራ በማስረጃ ያልተረጋገጠ ስለሆነ ተከሳሽ ሊከፍል አይገባም ሲል ወስኗል።

ተከሳሽ በዚህ ውሳኔ ላይ ቅር በመሰኘት ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ አቅርቧል። ፍርድ ቤቱም ግራ ቀኙን ካከራከረ በኋላ በፖሊስ ምርመራ መዝገብ ላይ ከሳሽ በ08/11/2013 ዓ.ም በፃፈው ዕቃ ላይ የድርጅቱ ንብረት ብር 1,395,520.00 (አንድ ሚሊዮን ሶስት መቶ ዘጠና አምስት ሺህ አምስት መቶ ሃያ ብር) እንዳጠፋ የገለፀ በመሆኑ ከሳሽ ከቅን ልቦና ወጪ በሆነ ሁኔታ የጠፋውን ንብረት መጠን አጋኖ ያቀረበ ስለሆነ የካሳ ክፍያ ከደረሰው ጉዳት ጋር እኩል መሆን ስለሚገባው ተከሳሽ የጠፋውን ንብረት ዋጋ ብር 1,590,310.00 (አንድ ሚሊዮን አምስት መቶ ዘጠና ሺህ ሶስት መቶ አስር ብር) እንዲከፍል በማለት አሻሽሎ ወስኗል።

የአሁን ሰበር ቅሬታ የቀረበው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት አሻሽሎ በወሰነው ውሳኔ ላይ ቅር በመሰኘት ለማስለወጥ ነው። የሰበር ቅሬታ ይዘቱ በአጭሩ በግራ ቀኞችን መካከል የነበረው ውል አንቀፅ 3.3 መሰረት በከሳሽ ንብረት ላይ የደረሰውን ጉዳት ለመካስ የምንገደደው በውላችን አንቀፅ 4.2 መሰረት በመጋዘን የተቀመጠ ንብረት ቁልፍ ተሰብሮ የተወሰደ ሲሆን ነው። ከመጋዘን ውጪ የተቀመጡ ንብረቶችን ከሳሽ በማያሻማ መልኩ ቆጥሮ ካስረከበኝ ንብረቶች ውስጥ ጠፍቶ ሲገኝ ብቻ ነው።

ተጠሪ የማስረዳት ግዴታውን ባልተወጣበትና ንብረቶች ባልጠፉበት ሁኔታ በአመልካችና ተጠሪ መካከል ከነበረው ውል ድንጋጌዎች ውስጥ ተጠሪን የሚጠቅሙ ድንጋጌዎች ብቻ በመውሰድ የተጠሪን ተነሳሽ የውል ግዴታ ከግምት ውስጥ ሳያስገባ የወሰነበት ውሳኔ በሰበር ቅፅ 19 በመዝገብ ቁጥር 103910 እና ቅፅ 13 በመዝገብ ቁጥር 13 በመዝገብ ቁጥር 69915 የሰጠውን አስገዳጅ የህግ ትርጉም የሚጣረስ ስለሆነ መሰረታዊ የህግ ስህተት ነው።

አመልካች ካሳ እንዲከፍል የተጠየቀ ንብረቶች ያልጠፉ ስለመሆናቸው በአመልካች መከላከያ ማስረጃና የስር ጠቅላይ ፍርድ ቤት በትዕዛዝ ባስመጣው በፖሊስ ምርመራ መዝገብ ተረጋግጦ እያለ ላልጠፋ ንብረት ትክክለኛ ዋጋቸው ሳይታወቅ አመልካች ካሳ እንዲከፍል የስር ፍርድ ቤቶች የሰጡት ውሳኔ በቅፅ 15 በመዝገብ ቁጥር 79794 የሰጠውን የህግ ትርጉም የሚጣረስ በመሆኑ ስህተት ነው። ካሳ እንደከፈለ የጠፋ እያንዳንዱ ንብረቶች የጠፉ መሆን አለመሆኑ የጠፉ ናቸው የሚባል ከሆነም የንብረቶች ትክክለኛ ዋጋ ስንት እንደሆነ ከገለልተኛ ወገን መግለጫ ተጠይቆ እንዲወሰን የሚል ነው።

ማከታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለ ጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለ ግንዛቤ እንጂ

ይህ ችሎት አመልካችና ተጠሪ ካደረጉት የጥበቃ አገልግሎት ውል አንፃር ተጠሪ ጠፍተዋል በማለት የገለፃቸው 38 እቃዎች እና በስር ፍርድ ቤቶች ከተረጋገጠው አንፃር አመልካች ሁሉንም ንብረት የመጠበቅ ኃላፊነት አለበት ሲል የተሰጠውንና መጠኑን በተመለከተ የተወሰነበት አግባብነት በግራ ቀኙ መካከል ከተደረገው የውል ስምምነት አንፃር ለመመርመር ያስቀርባል በመባሉ ተጠሪ በ 2/12/2016 ዓ.ም በ 04 ገፅ አቅርቦ ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል።

ይዘቱ በአጭሩ የተጠሪ ንብረት መጥፋቱ በስር ፍርድ ቤት በማስረጃ ተረጋግጦ አመልካች ይህን ባለማስተባበሉ የተወሰነ ውሳኔ ስለሆነ የተፈፀመ መሰረታዊ የህግ ስህተት አልተገኘም።

አመልካች በውላችን መሰረት የተጠሪ ሙሉ ግቢን ለመጠበቅ ግዴታ የገባ በመሆኑ ተጠሪ ሊወጣ የሚገባው ተነሣሪ ግዴታ ባለመኖሩ በስር ፍርድ ቤት የተሰጠው ውሳኔ በአግባቡ ነው። በውላችን መሰረት አመልካች ሊጠብቀው የሚገባ ንብረት በግቢ ውስጥ በመጋዘን ውስጥ እና ከመጋዘን ውጪ ያሉ ንብረቶች በሙሉ በመሆኑ ከዚህ አንፃር በተጠሪ ቅጥር ግቢ ውስጥ ስለጠፉ ንብረቶች አመልካች ኃላፊነት አለበት ተብሎ የተሰረቁ ንብረቶች ግምት እንዲከፍል መወሰኑ በአግባቡ ስለሆነ የአመልካች ቅሬታ ውድቅ እንዲደረግ፤ መጠኑን በተመለከተ ተጠሪ ከመነሻው ክስ በሚያቀርብበት ጊዜ የጠፉ ንብረት ዝርዝር ዋጋ አይነት እና ብዛት በመዘርዘር በቀረበው መሰረት በማስረጃ ያስረዳ ሲሆን አመልካች ያላስተባበለ ስለሆነ በስር ፍርድ ቤት አመልካችን አላፊ በማድረግ የንብረቱን ግምት እንዲከፍል የተሰጠ ውሳኔ በአግባቡ ስለሆነ እንዲያፀናልን የሚል ነው።

አመልካች የመልስ መልሱን በ 17/12/2016 ዓ.ም በ 04 ገፅ የሰበር ቅሬታውን በማጠናከር አቅርቦ ከመዝገቡ ጋር ተያይዟል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ በተገለፀው መሰረት የተጠቃለለ በመሆኑ እኛም ለሰበር ቅሬታ መነሻ የሆነውን ፍርድ፣ በግራ ቀኙ በኩል ከቀረበው ክርክር፣ ከማስቀረቢያ ነጥብ አንፃር በስር ፍርድ ቤት በአመልካች ላይ አላፊነት አለበት ተብሎ የጠፉ ንብረት ግምት እንዲከፍል መወሰኑ በአግባቡ መሆን አለመሆኑን በጭብጥነት በመያዝ አግባብነት ካላቸው የህግ ድንጋጌዎች እና የሰበር ውሳኔዎች ጋር አገናዝበን እንደሚከተለው መርምረናል።

መርምረን እንደተረዳነው ከሆነ የተጠሪ ዳኝነት ጥያቄ አመልካች የመደባቸው ጥበቃ ሰራተኞች ጉድለት በግቢ ውስጥ ያሉትን ንብረቶች በተለያዩ ጊዜያት የተሰረቁ ስለሆነ ስለሆነ በውላቸው መሰረት የተሰረቁ ንብረቶች ግምት እንዲተካ በማለት የጠየቀ ሲሆን አመልካች በመካከላቸው የጥበቃ አገልግሎት ውል መኖራቸውን በማመን ኃላፊነቱ በግቢ ውስጥ ያለው ንብረት ሳይሆን በመጋዘን ውስጥ ያለው ንብረት የመጋዘን ቁልፍ ተሰብሮ ሲሰረቅ እንደሆነ በግቢ ውስጥ ያሉ ንብረትም ቢሆን ተቆጥሮ ያልተሰጠ ስለሆነ የመክፈል ኃላፊነት የለብኝም በማለት ተከራክሯል።

ማከታወሻ፡ - ይህ የ ሰበር ችሎት ውሳኔ ሰነድ ለ ጥናትና ምርምር ሥራ ወይም ለ ግንዛቤ እንጂ

በአመልካችና ተጠሪ መካከል የጥበቃ አገልግሎት ውል በፅሁፍ የተደረገ ውል በማስረጃነት ለፍርድ ቤት ቀርቧል። በውላቸው አንቀፅ 3.2 ስር ከድርጅቱ መጋዘን ውጭ በየበረንዳው እና በየዛፉ ስር የተከማቹ የተለያዩ የፋብሪካ ምርቶች በግቢ ውስጥ ለግንባታ የመጡ ጥሬ እቃዎች በድርጅቱ አጥር ዙሪያ የተዘረጉ የመብራት ገመዶችን፣ የመኖሪያ መንደሮችን ጨምሮ አጠቃላይ በድርጅቱ ይዞታ ያሉ ንብረቶችን የመጠበቅ ግዴታ እንዳለበት ስለሚደነግግ አመልካች ከመጋዘን ውጪ ያሉትን ንብረቶች ተጠሪ ቆጥሮ ያስረከበ ስለመሆኑ በማስረጃ አላስረዳም በማለት የሚያነሳው ክርክር የማስረጃ ምዘና ስለሚሆን ይህ ችሎት ማስረጃ የመመርመርና የመመዘን ስልጣን የለውም።

የዚህ ሰበር ችሎት ስልጣን የመጨረሻ ውሳኔ በተሰጠ ፍርድ ላይ የተፈፀመ መሰረታዊ የህግ ስህተት ላይ ብቻ እንደሆነ የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ህገመንግስት አንቀፅ 80(3)(ሀ) እና የፌዴራል ፍርድ ቤቶች አዋጅ ቁጥር 1234/2013 አንቀፅ 10(1) ስር በግልፅ ተደንግጎ ይገኛል። ከመሰረታዊ ማስረጃ ምዘና መርህ አንፃር ሲታይ ተጠሪ የጠፋው ንብረትን ዘርዘሮ እና እያንዳንዱ ንብረት የተገዛበት የዋጋ ዝርዝር ንብረቱ ስለመጥፋቱ በባለሞያ የተረጋገጠ ሰነድ ማስረጃ በክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ተረጋግጦ የስር ከፍተኛ ፍርድ ቤት የሰጠውን ውሳኔ አሻሽሎ የወሰነ መሆኑን መዝገቡ ያስረዳል። አመልካች ከተጠሪ በኩል የቀረበውን ፅሁፍ ማስረጃ የሚያስተባብል ሰነድ አልቀረበም።

አመልካች የተጠሪ ንብረቶች በግቢ ውስጥ የሚገኙ በመጋዘን ውስጥ ሊገቡ የማይችሉ ንብረቶች እና በመጋዘን ውስጥ ያሉ ንብረቶችን በሙሉ ለመጠባበቅ ግዴታ ገብቶ ከመጋዘን ውጪ በግቢ ውስጥ ያሉ ንብረቶች ስለመጥፋቱ ተጠሪ በተለያዩ ጊዜ በፅሁፍ ቢያሳውቅም አመልካች ግዴታውን ሊወጣ ባለመቻሉ የጠፋ የንብረት ዝርዝር እና ዋጋ የሚገልፅ ሰነድ ማስረጃ በማያያዝ ክስ አቅርቦ የስር ክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት በቀረበው ሰነድ ማስረጃ መሰረት የሰጠው ፍርድ የሚነቀፍ ባለመሆኑ ከማስረጃ ምዘና መርህም ሆነ ከህግ ረገድ የተፈፀመ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት አላገኘም።

ሲጠቃለል አመልካች የተጠሪ ድርጅት ቅጥር ግቢ ከድርጅቱ መጋዘን ውጪ በየበረንዳውና በየዛፉ ስር የተከማቹ ንብረቶችን ለመጠበቅ ግዴታ ገብቶ በገባው ግዴታ መሰረት ባልመጠበቁ በግቢው ውስጥ ያሉ ንብረቶችን የጠፋ ስለመሆናቸው የሚያስረዳ ሰነድ ማስረጃ በማቅረቡ ስር ፍርድ ቤት ለጠፋው ንብረት አመልካችን ኃላፊ በማድረግ የንብረቱን ግምት እንዲከፍል ለክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ተሸሽሎ የተሰጠው ፍርድ ላይ የተፈፀመ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ያልተገኘ በመሆኑ ተከታዩ ውሳኔ ተሰጥቷል።

ውሳኔ

1. የሲዳማ ክልል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በመዝገብ ቁጥር 04346 በቀን 15/09/2015 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ አመልካች የጠቀሷቸው የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ሰበር ሰሚ ችሎት የሰጧቸው ሰበር መዝገብ ቁጥር 103910፣ 69915 እና ሰበር መዝገብ ቁጥር 797994 አስገዳጅ የህግ ትርጉምን የሚጣረስ ስላልሆነ እና መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ያልተፀመበት በመሆኑ የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት የሰበር ስነ ስርአት መመሪያ ቁጥር 17/2015 አንቀፅ 9(1)(ሀ) መሰረት ፀንቷል።
2. የውሳኔው ግልባጭ ለሰር ፍርድ ቤት ይተላለፍ።
3. በዚህ ፍርድ ቤት የወጣውን ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኙ የየራሳቸውን ይቻቻሉ።
4. በዚህ መዝገብ ላይ የተሰጠ እግድ ካለ ተነስቷል።

ትዕዛዝ

- መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

መ/0